

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Sepvltvris. Titvlvs VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

parte, & iacobitas, & Chordgeros ex altera. Hoc cap. licet fuisse sublatum per extravaganter, Inter cunctas. qua est infra de pravul. est tamen hodie in usu per Clem. Dudum. De sepult.

Bonifacius VIII.

Sper cathedram preeminentie pastoralis divina disponente elementa constituti, est multus & arduus, que in amplum Romanæ curiæ alveum undique conflunt quasi torrens, pragravemur negotiis, curis excitentur innumeris, cogitationibus plurimis distrahimur: circa id tamen ferventibus votis intendimus, vacamus instantius, ac operosa studium sollicitudinis impartimur, ut ad divini nominis gloriam, exaltationem catholice fidei, & profectum fidelium animarum (præcis radicibus diffidiorum vepribus, & lrigioium anfractibus omnino subductis) inter ecclesiarum antistites, ad curiam & regimen gregis dominici deputatos, ceterasque personas, quas ordo clericalis includit, pacis tranquillitas vigeat, fervor charitatis exsulet, invalescat concordia unitas, animorum identitas perseveret. Scimus enim & ex evidentiâ facti colligimus, quod non nisi in pacis tempore bene colitur pacis auctor: nec ignoramus, quod dissensiones & scandala pravis actibus aditum preparant, rancores & odia suscitant, & illicitis moribus aufum præbent. Ab omni siquidem inter prælatos & rectores, seu sacerdotes, ac clericos paræcialium ecclesiarum per diversas mundi provincias constitutos ex una parte, & prælatorum & minorum ordinum fratres ex altera (pacis amulo fatore zizaniz procurante) gravis & periculosa discordia extitit suscitata, super prædicationibus fidelium populis faciendis, eorum confessionibus audiendis, poenitentis in iungendis eisdem, & tumulandis defunctorum corporibus, qui apud fratrum ipsorum ecclesias sive loca noscuntur eligere sepulturam. Nos autem (pii patris more laudabili) moleste ferentes incommoda filiorum, reducentes ad exacte considerationis examen, ac intra pectoris claustra sollicitè revolventes, quam sit plena periculis, quam onusta dispensis, quamque in divina maiestatis conspectu reddatur exosa discordia suprascripta. Et propterea intendentes paternæ sollicitudinis studio illam profusus evellere, ac omnimode submovere, nullis unquam futuris temporibus favente Domino suscitandam: grandi quoque desiderio cupientes, ut huiusmodi negotium, quod potissimè insidet cordi nostro, finem salubrem & celerem per Apostolicæ solertie studium consequatur: diligenti cum fratribus nostris deliberatione præhabita super eo, ad honorem Dei, & exaltationem catholice fidei, quietum statum partium prædictarum, ac salutis animarum fidelium incrementum, de ipsorum fratrum consilio, auctoritate Apostolica statimus & ordinamus, ut dictorum ordinum fratres in ecclesiis & locis eorum, ac in plateis communibus liberè valeant clero & populo prædicare ac proponere verbum Dei, hora illa dumtaxat excepta, in qua locorum prælati prædicare voluerint, vel coram se facere solemniter prædicari, in qua prædicare cessabunt, præterquam si aliud de prælatorum ipsorum voluntate processerit, ac licentia speciali. In studiis autem generalibus, ubi sermones ad clerum ex more fieri solent, diebus illis, quibus prædicati solemniter consuevit, ad funera etiam mortuorum, & in festis specialibus sive peculiaribus eorundem fratrum, possint iidem fratres & liceat eis liberè prædicare: nisi forte illa hora, qua solet ad clerum in prædictis locis Dei verbum proponi, Episcopus vel prælatus superior clerum ad se generaliter convocaret, aut ex aliqua ratione vel causa urgente clerum ipsum duceret congregandum. In ecclesiis autem paræcialibus fratres illi nullatenus audeant vel debeant prædicare, vel proponere verbum Dei, nisi fratres prædicti paræcialibus sacerdotibus invitati fuerint vel vocati.

& de ipsorum beneplacito & assensu, seu perita licentia fuerit & obtenta, nisi Episcopus vel prælatus superior, per eosdem fratres prædicari mandaret. Statuimus etiam & ordinamus auctoritate prædicta, ut in singulis civitatibus & diocæsis, in quibus loca fratrum ipsorum consistere dignoscuntur, vel in civitatibus & diocæsis locis ipsis vicinis, in quibus loca huiusmodi non habentur, magistri priores provinciales prædicatorum, aut eorum vicarii & generales & provinciales ministri, & custodes minorum ordinum prædicatorum, ad præsentiam prælatorum eorundem locorum se conferant, per se vel per fratres, quos ad hoc idoneos fore putaverint, humiliter petunt, ut fratres qui ad hoc electi fuerint in eorum civitatibus & diocæsis confessiones subditorum suorum consieri sibi volentium audire liberè valeant, & huiusmodi consentientibus (prou secundum Deum expedire cognoverint) poenitentias imponere salutare, atque eisdem absolutionis beneficium impendere de licentia, gratia, & beneplacito eorundem. Ac deinde præfati magistri, priores, provinciales, & ministri ordinum prædicatorum, eligere studeant personas sufficientes, idoneas, vita probatas, discretas, modestas, atque peritas, ad tam salubre ministerium & officium exequendum: quas sic ab ipsis electas representent, vel faciant præsentari prælati, ut de eorum licentia, gratia, & beneplacito in civitatibus & diocæsis eorundem huiusmodi personæ sic electæ confessiones consieri sibi volentium audiant, imponant poenitentias salutare, & beneficium absolutionis impendant, prout superius est expressum: extra civitates & diocæses, in quibus fuerint deputatæ, per quas eas volumus, & non per provincias deputari, confessiones nullatenus audiat. Numerus autem personarum assumendarum ad huiusmodi officium exercendam esse debet, prout universitas cleri & populi, ac multitudo vel paucitas exigit eorundem. Et si iidem prælati petitam licentiam confessionum huiusmodi audiendarum concesserint, illam præfati magistri, ministri, & alii cum gratiarum recipient actione: distaque personæ sic electæ commissum sibi officium exequantur. Quod si forte jam dicti prælati quenquam ex dictis fratribus præsentatis eisdem ad huiusmodi officium nollent habere, vel non ducerent admittendum: eo amoto vel subtracto loco ipsius similiter eisdem præsentandus prælatus possit & debeat alius surrogari. Si verò iidem prælati præfatis fratribus ad confessiones (ut præmittitur) audiendas electis huiusmodi exhibere licentiam recularint, nos ex nunc ipsis, ut confessiones sibi consieri volentium liberè liciteque audire valeant, & eisdem poenitentias imponere salutare, atque eisdem beneficium absolutionis impartiri, gratiosè concedimus, de plenitudine Apostolicæ potestatis. Per huiusmodi autem concessionem nequaquam intendimus personis seu fratribus ipsis, ad id taliter deputatis, potestatem in hoc impendere ampliorem, quam in eo curatis vel paræcialibus sacerdotibus est à jure concessa, nisi forsitan eis ecclesiarum prælati uberiorem in hac parte gratiam specialiter ducerent faciendam. Huiusmodi quoque statuto, & ordinationibus nostris adjicimus, ut fratres dictorum ordinum in ecclesiis vel locis suis, ubilibet constitutis, liberam (ut sequitur) habeant sepulturam: videlicet, quod omnes ad eam recipere valeant, qui sepeliri elegerint in locis & ecclesiis memoratis. Verum, ne paræciales ecclesiæ, & ipsarum curati sive rectores, qui ministrare habent ecclesiastica sacramenta, quibus noscitur de jure competere, prædicare, seu proponere verbum Dei, confessiones audire fidelium, debitis & necessariis beneficiis defraudentur: cum operariis mercedis exhibitio debeatur: auctoritate Apostolica constituimus & ordinamus eadem, ut dictorum ordinum fratres de obventionibus omnibus iam funeralibus

quam quibuscunque & quomodocunque relictis, distincte vel indistincte, ad quoscunque certos vel determinatos usus, de quibus etiam quarta sive canonica portio dari, sive exigi non consuevit, vel non debet de jure, nec non de datis vel qualitercunque donatis in morte, seu mortis articulo in infirmitate donantis vel dantis, de qua decesserit, quomodocunque, directe vel indirecte, fratribus ipsis, vel aliis pro eisdem, quartam partem (quam auctoritate Apostolica taxamus, & etiam limitamus) pariter aliis sacerdotibus & ecclesiarum rectoribus seu curatis largiri integre teneantur, facturi & curaturi, quod nec alii, nec alia, a quibus quarta hujusmodi minime deberetur, ad ipsorum fratrum utilitatem vel commodum hujusmodi fiant relicta, aut in eos taliter data vel donata procedent, seu quod in morte, vel ab infirmis hujusmodi dandum vel donandum fratribus ipsis existeret, in eorum dantium vel donantium sanitate, sibi dari vel donari procurant: In quibus per ipsos vitandis eorum intendimus conscientias onerare, ut si (quod absit) per fratres ipsos dolo vel fraude quicquam in hac parte agi fortasse contigerit (præter id quod eos propterea dictis sacerdotibus, rectoribus, & curatis teneri volumus) etiam directa ratio in extremi iudicii examine requiratur ab eis. Ultra portionem autem hujusmodi nihil valeant parciales, rectores, curati & prelati exigere supradicti, neque illis dicti fratres amplius impendere sine additi, neque ad id a quoquam possint aliquo modo coerceri. Nos etenim (ut in cunctis æqualiter & pacifice favente Domino procedatur) univertis privilegia, gratias, indulgentias verbo, seu scripto sub quacunque forma, vel expressione, seu conceptione verborum, a nobis, vel prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, quicunque ordinum prædictorum concessa, nec non consuetudines, conventiones, statuta & pacta in quantum sunt præmissis, vel alicui præmissorum contraria, ea penitus revocamus, vacuum, cassamus, & irritamus, quinimò cassa, vel vacua, & irrita nunciamus, & decernimus nullius prorsus existere firmitatis. Ceterum univertis ecclesiarum prælatos, quoscunque præminentis, status, vel dignitatis existant, ac sacerdotes parciales, & curatos, sive rectores prædictos presentium tenore rogamus, & hortamur attentè, nihilominusque eis distinctè precipiendo mandamus, quatenus pro divina & Apostolice sedis reverentia prædictos ordines & professores eorum habentes affectu benevolo commendatos, fratribus ipsis non se difficiles, graves, duros, aut asperos, sed potius favorabiles, propitios, ac benignos, piaque munificentia liberales se studeant exhibere: sic eos in prædicatōnis officio, & propositionibus verbi Dei, ac in omnibus aliis supradictis, tanquam cooperatores eorum idoneos, & laborum suorum participes prompta benignitate recipiant, ac affectuose admittere non omittant: ut proinde illis æterna beatitudinis premium augeatur, & animarum salutis incrementa felicia procurentur. Nec ipsos lateat, quod si secus ab eis agi fortasse contigerit in hac parte, Apostolicæ sedis benignitas, qua ordines & professores eosdem ubere favore prosequitur, & gerit in visceribus charitatis, contra eos non immeritò turbaretur, nec eadem æquanimitè pati posset, quin super hoc provisionis opportuna remedium adhiberet, ipsosque nihilominus celestis indignatio principis digna pro meritis rependentes, cujus obsequia fratrum ipsorum sedulitas curiosa prosequitur, minime præteriret. Nulli ergo omnino, &c.

DE DECIMIS.

TITVLVS VIII.

CAP. VNIC.

Sum. Bonifacius decimam certis ex causis hic in principi-

pro expressis ab ecclesiis & ecclesiasticis personis exigi debent, multa dubia circa illam suboriuntur, que hic dicitur & prætermissa sunt. vide textum cum g. in Clem. 2. ad ista in hunc modum vagantia multa declaratur.

Bonifacius VIII. collectori decima.

DEclarationes, quas in negotio decimarum per nos nuper imposte pro prosecutione guerræ in regno Sicilia contra hostes, de ecclesiis & personis ecclesiasticis per totam Italiam & cetera loca constituit, volumus observari (cujus quidem decimarum illis partibus te superintendentem seu collectorem dicitur deputandum) tales sunt: De redditibus & proventus leprosariorum, domorum Dei, & hospitalium veterum, qui in usus leproforum, infirmorum, & veterum convertuntur, decima non solvetur. Monasteria aliaque regulares personæ, quarum redditus & proventus ecclesiastici ad eos sunt tenues & exiles, quos illis sustentari non possunt, sed pro habendo vita sustentationem necesse habent publicè mendicare, & elemosinas publicè petere, dictam decimam non solvent. Seculares quoque clerici, quorum ecclesiastici redditus, & proventus annui summam septem florennarum auri non excedunt, eandem decimam non præstant. Si vero una persona plura habeat beneficia, quorum unum per se acceptum dictam summam septem florennarum auri annuatim attingat, simul tamen collectam in minimis proventus summam memoratam exeat, quotquot, vel quantumcunque modica fuerint, decimas & singulis decima persolvetur, sed non solvetur decimarum monachorum. Similiter de iis, qui in Christi fidelibus relinquuntur ecclesiis, ut ex eis perpetuo tractentur redditus. Item de xenis prælati & alios personarum ecclesiasticis liberaliter factis, decima non solvetur. Proventus decimarum electioni seu arbitrio committuntur, utrum ipsam velint solvere per totum tempus, quod durabit decima, pro rata proventus, quos singulis annis dicti temporis ipsos percipere congerit, et per totum tempus pro rata communis estimationis proventus eorumdem. Sed una via electa non licebit aliam ad aliam revertendo. Et fiat & redigatur per electores in scriptis electio hujusmodi expressè in per solutionem decimarum supradictarum: alioquin, si non electionem communem per totum tempus solvere voluerint. Declaramus autem, quod si, qui electores decimam pro rata eorum, que percipiuntur, vendant proventus beneficiorum suorum, non residentiam residentiam non requirunt, & dicunt decimam pro solo pretio, quod recipientes de eadem: cum tamen contra hoc in fraudem decimarum nihil omnino agatur. Sed ecclesiastica personæ, que in ecclesia sua, vel beneficio (quod residentiam personalem requirit) non resident, sed facit in eodem per firmarium vel vicarium deservit, deputando ipsi vicario vel firmario eorum proventus portionem: non de vicariis seu firmarii portionem, sed de universis ipsis ex lege vel beneficium proventus decimam exhibebit. Declaramus etiam, quod de sylvis seu nemoribus, que non consueverunt vendi, nil solvetur, nisi forte aliquid de illis venditur, si fuerit durante decima: & tunc estimabitur quantum valere debent annui redditus parvis venditis, secundum assisiam, que consuevit fieri de nemoribus in parvis assisiam, que consuevit fieri de nemoribus, & de sola assisiam, in quibus nemo suorum fuerit, & de sola assisiam, in quibus nemo suorum fuerit, & non de eo quod per rationem decima persolvetur, & non de eo quod perciperetur de dictis sylvis seu nemoribus, que vendi non consueverunt, nisi forte vendantur durante decima: qui tunc solvetur ex venditione pascuagii seu herbagii, aut alterius consimilis proventus eorumdem nemorum & sylvarum. Et si non vendantur hujusmodi pascuagia & similia, non solvetur decima

de his: ita tamen, quod in fraudem decimæ nihil contra hoc attentetur. Idemque de piscuis, herbagiis, & consimilibus obventionibus sylvarum volumus observari. De stagnis & piscariis decima sic solvetur, videlicet quod fiet relatio de numero annorum, quibus ante venditionem ultimam vendita non fuerunt, ad quantitatem precii ex ipsa venditione ultima recepti: ut precio diviso in partes secundum annorum terminum, durante decima, solvatur decima ipsa de tot partibus precii ex ipsa venditione recepti, quot fuerunt anni prædicti: ut si forte sunt quinque anni elapsi, ex quo fuerat stagnum venditum, & tunc vendatur pro centum florenis, fiant de precio quinque partes, & pro tribus annis, quibus durabit decima, solvetur ipsa decima de tribus partibus precii tantum, videlicet LX. florenorum, & multiplicabuntur, & minuentur partes precii prout plures & pauciores fuerint dicti anni. De piscariis autem fluminum & lacuum, & venationibus si vendantur, & sylvis caduis, idem quod de stagnis fiet. De piscibus stagnorum, vel beluis garenarum, quos pro usu vel usu suo consumit, vel sine fraude donari contigerit, decima non solvetur. Et quia nonnulli obtinent à monasteriis & ecclesiis, prioratus, grangias, domos, redditus, pensiones & census, in solvenda de his decima credimus distinguendum: videlicet, an talia in beneficium habeantur, an ex contractu, an ex mera gratia. Si talia in beneficium habeantur, sive hoc fit concessum per sedem Apostolicam, sive per ipsorum monasteriorum vel ecclesiarum personas, de illorum proventibus solvetur decima. Cum autem obtinentur talia ex contractu, puta ad pensionem, vel firmam annuam, in qua non est facta gratia obsequii, sed in hoc uterque contrahentium fuit conditionem suam facere meliorem: perceptores pensionis vel firmæ de ipsa pensione vel firma decimam exhibebunt. Si autem quis ante vel post concessionem huius decimæ ad vitam propriam emit proventus prioratum, vel aliorum prædictorum pro aliqua pecunia, ita quod in hoc ei scienter gratia non est facta, considerabitur quantum æstimatione communi valent annui proventus, prioratus, grangia, domus terrarum seu reddituum huiusmodi: & secundum hoc ab illis, quorum est horum proprietates, qui inde precium pro futuro tempore receperint, per tres annos decima exhibebitur. Si autem in his gratia facta sit obtinentibus, quia scienter pro minori precio, quam valeant, sunt talia vendita, vel locata, ipsi obtinentes, & non monasterium vel ecclesia de illo, in quo gratia facta est ipsis, & de reliquo, illi, quorum est proprietates, decimam exhibebunt. Si autem personis aliquibus pro iusta mercede seu remuneratione laboris vel obsequii præstiti vel præstandi talia sunt concessa, in quorum est illorum proprietates in decimatione proventuum suorum, etiam horum proventus merito numerabunt, & de illis (sicut de aliis, quos pro certis suis utilitatibus expendunt) decimam exhibebunt. Quod si hæc per illos, qui ea obtinebant, in alios sunt translata (quia res transit cum onere suo) etiam circa illos, quæ prædictimus, servabuntur. Nec deducuntur expensæ, quæ pro monachis (qui in talibus prioratibus, grangiis seu domibus, in beneficium seu ex mera gratia concessis, ex pacto teneri debent) fieri dignoscuntur. Expensæ autem illorum monachorum vel personarum, quæ teneri debent ex pacto in prioratibus, grangiis seu domibus ad iustam firmam seu pensionem concessis, sive determinate, sive non, æstimabuntur æstimatione communi, & talem æstimationem monasterium vel ecclesia, cuius illorum est proprietates, cum suis proventibus decimabit. Prælati de procuracionibus, quas in victualibus percipiunt, decimam non solvunt: sed qui eis præstant huiusmodi victualia, in decimatione suorum proventuum & reddituum numerabunt, & solvent decimam de eisdem. De illis autem procuracionibus, quas

prælati in pecunia numerata rite percipiunt ab antiquo, & quas perciperent, etiam si non visitarent, decimam præstare tenentur. Prælati autem, qui procuracionem (quam sine visitatione potuit de jure percipere in pecunia numerata) remittit, quia remittit quod sibi debetur, & de quo solvisset decimam, si recepisset illud, tenetur ex tali procuracione decimam exhibere. Si verò procuracionem, quam tantum in victualibus licet percipi, fortasse remittit, persona ecclesiastica, post remissionem factam, huiusmodi victualia cum aliis proventibus suis, cum solvet decimam, æstimabit: cum etiam si non esset remissa, hoc facere teneretur. In solvendo decimam prædictam solæ expensæ necessariæ, quæ sunt in re, ex qua fructus percipiuntur arando, colendo, & colligendo fructus, sine quibus non possunt inde fructus percipi, deducuntur. Expensæ autem, quæ sunt in castro custodiendis, cum sunt extra rem, vel etiam in edificiis construendis vel conservandis nullatenus deducuntur: sic ut nec illæ, quæ in villis tuendis fiunt in guerris seu etiam cavalcatis. De iis quoque, quæ consistunt in jurisdictione, mero imperio, regalibus, atque similibus, solvetur decima deductis salaribus moderatis, quæ ante concessionem decimæ consueverunt solvi iudicibus & officialibus, similibusque personis, sine quibus iurisdictionis, & cætera similia nequeunt expediri: ita tamen, quod in fraudem decimæ nihil contra hoc penitus attentetur. Sed expensæ officialium, iudicum & consiliorum personarum factæ in vestibus sive victualibus minimè deducuntur, sicut nec aliæ expensæ similes factæ circa familiam prælatorum. Ratione autem æris alieni, quo persona solvens decimam obligata consistit, nihil de decima minuetur, etiam si certæ res ecclesiasticæ propter hoc à quoquam fuerint obligatæ. Item de furnis, & de molendinis decima præstabitur. Solvetur autem de oblationibus, sive fiant pro benedictione nubentium, sive pro exequiis mortuorum, necnon de proventibus singulorum prælatorum, & de emendis, quæ ab excommunicatis recipiuntur. De legatis quoque sibi & aliis personis ecclesiasticis non personarum, sed ecclesiarum, vel officiorum ratione relicti, decima persolvetur. Pro decima prædicta non exhibetur pecunia, nisi illa communiter curreret de mandato domini terræ, & qua est moneta in locis, in quibus consistunt fructus & redditus unde decima persolvetur, nec aliqui pecuniam cambire cogentur eandem. Sed si ex probabilibus seu verisimilibus præsumptionibus apparuerit, quiscumque pensatis ejus proventibus minus debito notabiliter de decima persolvisse, ita quod super hoc merito suspectus debeat reputari: ex officio nostro per viros idoneos deputandos à nobis faciemus inquiri ab illis, qui super hoc scire valeant veritatem, videlicet de consilio diocæsani Episcopi, vel alicujus deputandi ab ipso, si sit ejus subditus, & non aliter, si Episcopus ipse vel deputatus ab eo commode possit haberi: & tunc demum, & non prius ille, cuius proventus fuerint taliter æstimati, pro eo quod minus solverit, etiam nominatum excommunicabitur: si ejus contumacia exegerit, & visum fuerit expedire. Episcopi autem & Abbates cæteraque personæ ecclesiasticæ, honorabiles non suspectæ propriæ conscientie relinquuntur: ita, quod sufficiat quoad tales excommunicationis sententia, quæ in nullo modo solventes, vel scienter adhibentes fraudem vel malitiam circa ipsius decimæ solutionem generaliter proferretur. Super his autem fiet compulsio per censuram ecclesiasticam, prout nobis & illi cui hoc committendum duxerimus, visum fuerit expedire. Proferatur autem (si expediens visum fuerit) excommunicatio generaliter vel specialiter in eos, qui contra solutionem decimæ, vel suorum æstimationem proventuum, cum fuerit faciendæ, fraudem vel malitiam scienter duxerint adhibendam.

Fiet autem solutio decimæ non ex ipsis rebus, quæ percipiuntur de proventibus, sed in pecunia numerata. Solvetur autem decima illis quos ad hæc contigerit deputari.

Rector parœcialis, qui urgente necessitate ecclesiæ, puta quia ipse residendo personaliter in eadem per se non sufficeret ipsi curæ, propter multitudinem parœcianorum vel divisionem parœciæ suæ, sed necesse habet unum vel duos vel plures Capellanos conducere, & eis propter victum salariam constituere, salariam huiusmodi poterit in decimæ solutione deducere: sed ratione victus Capellanorum ipsorum aliquid non deducet.

Quod si in diversis civitatibus & diocesis, diversa beneficia obtineantur, de unoquoque beneficio in civitate vel diocesi, in qua illud fuerit, decima persolvetur.

De eleemosynis verò seu oblationibus datis ad opus fabricæ, maxime de his oblationibus, quæ in civitatibus & aliquibus castris & locis dictarum Provinciarum in certis festivitibus in candelis & aliis consueverunt dari & offerri, ad opus fabricæ deputatis, decima non solvetur.

Similiter nec de illis oblationibus, quæ colliguntur interdum per laicos, qui consortiales dicuntur: interdum per clericos, quæ ad opus consortii reducuntur, & quæ offeruntur ut luminaria in ecclesiâ, cruces & calices hant & reparantur, & etiam ex illis pauperibus subveniatur, & sepeliantur corpora pauperum defunctorum. Prælati autem & clerici exules, cujuscunque conditionis aut dignitatis existant, de suis proventibus ecclesiasticis decimam persolvunt. Illa quoque expensæ, quæ sunt pro fossatis & aliis pro terris ædificandis, ut uberiores fructus producant, & illæ, quæ sunt in conservandis & reparandis ædificiis molendinorum, domorum, seu apothecarum & similium, & ex quibus fructus & pensiones recipiuntur, & nisi reparantur, fructus ex eis percipi non valent, de decima huiusmodi minimè deducuntur. Nec etiam illæ, quæ sunt pro custodia castrorum, quamvis fiant majores solito.

Insuper de oblationibus minutissimis, quas percipiunt ecclesiasticæ personæ ratione ecclesiarum suarum, pro sepulturis & dandis poenitentibus, decima persolvetur. Et quia non occurrit nobis, quin quotidianæ distributiones proventus ecclesiastici sint, de distributionibus quæ dantur in horis canonicis presentibus, debere solvi decimam declaramus.

Illi quoque, qui deputati fuerint ad collectionem decimæ, cum eis qui debent solvere decimam, de aliqua certa summa solvenda pro decima, nequeant convenire.

De fructibus arborum & hortorum solvetur decima. De his autem, quæ consumuntur usu vel est animalium, si sint ecclesiarum, solvetur decima, deductis expensis necessariis, quæ sunt pro custodia: si verò sunt personarum, decima non solvetur.

Tu ergo in his solum Deum & iustitiam pro præmissis præ oculis habens, ex prædictis declarationibus in decidendis huiusmodi dubitationibus, quæ pro parte leviter decideri poterunt, confirmationem accipias: super majoribus verò decisionem Apostolici oraculi expectes.

Volumus quoque, & presentium tibi auctoritate mandamus, ut in unamquamque personam ecclesiasticam deputatarum tibi partium, cujuscunque ordinis, conditionis, vel dignitatis existat, quæ decimam ipsam nullo modo vel non integrè scienter, aut non secundum verum valorem fructuum suorum perceptorum, sive non in terminis constitutis exhibuerit, seu in illorum exhibitione malitiam commiserit sive fraudem, excommunicationis sententiam auctoritate nostra promulgeas. Et etiam in singulos, qui scienter impedimentum præstiterint, directè vel indirectè, publicè vel occultè, quominus decimæ prædictæ solvantur. Et omnes & singulos, qui huiusmodi sententias latas incurrerint, per te

& alios, & singulis diebus dominicis & festis, publicè campanis, & candelis accensis, usque ad satisfactam condignam excommunicatos publicè nuncies, & hæc ab omnibus publicè evitari. Aggravatus alius manus tuas contra ipsos, prout potueris & commatiam exigere videris eorundem: quod si satisfacere decreveris, post plenam & integram satisfactionem ab huiusmodi communicatione juxta ecclesiæ formam absolvas eisdem, & dispenses cum eis super irregularitate, si tamen ligati non abstinerint à divinis: Provisio hæc tenet, quod contra decimam huiusmodi non solventes nullatenus bene speciali mandato Apostolicæ sedis invocetur interdictum seculare: Quodq; ad vasa sacra, paramenta, calices, cruces, & libros, aliâq; bona mobilia ad cultum deputata divinam, vel ad privilegia ecclesiarum & monasteriorum, aliorumque locorum ecclesiasticorum, ipsius occulenti decimæ manus nullatenus extendatur. Data Avinionæ, Cal. Octobr. Pont. nos. Anno 7.

DE REGVLARIBVS ET TRANSEVNTIBVS AD RELIGIONEM.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Religiosi mendicantes, sub excommunicationis pena prohibentur convolare ad religionem non mendicantium, quocumque modo, quam ipso facto incurrunt, tam recepti, quam recepturi, quocumque licentia non obstante. Quod iura sit de jam receptis, sedis.

Martinus IV.

Vlam ambitiosa cupiditas religiosorum, præsertim mendicantium, præcludere cupientes, ad alios ordines, præsertim monasticos (hæc tamen coloribus asserentibus ob frugem melioris vite, aut arctioris observantia) tam sancti Benedicti, præsertim Cisterciensis, Camaldulensis, Vallis umbrosæ, carmelitarum regularium sancti Augustini, vel alterius monasticorum ordinum convolare nitentibus, licentiam à sede Apostolica seu legatis aut nunciis eisdem ad ad transferendum se de mendicantium ordinibus ad alios ordines, præsertim ea ratione (ut veritate patet ut facti evidentia docet) ut liberius degant, dignitate & beneficia monastica consequi valeant, & certis aliis causis honestatis non consonis obsequantur, volentes etiam conservacioni ordinum monasticorum providere: auctoritate Apostolica ex parte nostra reponere presentium declaramus & etiam declaramus: Invenientes, quod de cætero nullus religiosorum mendicantium quorumcunque, cujuscunque gradus, status, conditionis, vel religionis existat, quocumque & qualitercunque possit & debeat virtute coloris licentia, etiam indulti Apostolici seu pontificis nostri curam gerentis, vel alia quavis auctoritate habere, etiam per literas Apostolicas facultatum quocumque, vis tam legatorum vel nuntiorum sedis Apostolicæ, quam alia auctoritate, maxime de transferendis fratribus, aut aliquibus, præsertim ordinum mendicantium, profectoribus in genere vel in specie ab ordinibus huiusmodi mendicantium, sub quacunque verborum forma appropinquarent, admitti aut recipi per aliquos etiam sapientiores ordinis, seu monasterii, aut loci monastici, seu alius in ordinis, seu monasterii, aut loci monastici, seu alius in monachum vel in fratrem alicuius ex ordinibus monasticis supradictis vel aliis expressis (ordine Carthusiensium duntaxat excepto) sub pena excommunicationis, quam tam recipientes quam recepti ipso facto incurrunt. Et quam ex nunc prout extunc contra quemlibet transgressorem quomodolibet in præmissis, scientia & auctoritate antefatis proferimus in his scriptis. Et à nemine, nisi duntaxat à Roma. Ponit. (præterquam in mortis